

ПОРУШЕННЯ ПРИНЦИПУ СУВЕРЕННОЇ РІВНОСТІ ДЕРЖАВ РОСІЙСЬКОЮ ФЕДЕРАЦІЄЮ ПРОТИ УКРАЇНИ

Міжнародне право завжди було фундаментом для розвитку всього світу. Його принципи регулюють взаємовідносини між державами та слугують основним фактором, який створює систему міжнародного порядку. Вони забезпечують обов'язковість виконання положень договорів, вирішують мирним чином суперечки між державами. Весь перелік міжнародних принципів міститься в Декларації про принципи міжнародного права, яка була затверджена Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН в 1970 р. У ній зазначається, що добросовісне виконання принципів міжнародного права має важливе значення задля підтримки міжнародного миру, безпеки та досягнення інших цілей ООН [1, с. 233].

Статут ООН та Декларація про принципи 1970 р. встановили загальний перелік основних принципів міжнародного права, серед яких незастосування сили чи погрози силою, мирного вирішення міжнародних спорів, невтручання у внутрішні справи держав, міжнародного співробітництва, рівноправ'я та самовизначення народів, добросовісного виконання зобов'язань, а також принцип суверенної рівності держав. Він є невід'ємною складовою міжнародної правосуб'єктності [1, с. 238].

Перш за все, потрібно зазначити, що суверенність є дуже важливою складовою державного устрою. Вона передбачає верховенство державної влади всередині країни. Це впливає на її незалежність та рівноправність в міжнародних відносинах. Суверенність складається не тільки з верховенства влади, але й з територіальної цілісності та недоторканності кордонів держави, неподільності влади, невідчужуваності прав та свобод, необмеженості її реалізації.

Кожний принцип регламентується та згадується в різних документах. Так, наприклад, положення про принцип суверенної рівності держав містяться в Заключному акті НБСЄ 1975 року. У ньому держави-учасниці заявили, що будуть поважати суверенну рівність і своєрідність одна одної, а також відповідні права держав [2]. Серед таких держав можна виділити право

кожної держави на юридичну рівність, територіальну цілісність, свободу, політичну незалежність. Також вони повинні самостійно розвивати та обирати політичні, соціальні, економічні, культурні системи та внутрішні закони. Всі держави мають бути рівними між собою, виконувати свої права та обов'язки, обирати бути чи не бути учасниками міжнародних організацій, договорів, а також визначати характер відносин одна з одною. Дотримання нейтралітету також має велике значення. Зміна кордонів повинна відбуватися відповідно до принципів та основних засад міжнародного права, виключно мирним шляхом і за домовленістю.

На жаль, світовий досвід говорить про те, що не завжди міжнародних принципів дотримуються. Людство досі не навчилося вирішувати спори виключно мирним шляхом. З цього слідує, що міжнародне право повинно кожного разу швидко реагувати та запобігати появі нових конфліктів. Але все рівно ми маємо приклади збройних конфліктів чи втручання якоїсь держави у справи іншої, а також погроз з однієї чи з обох сторін.

Події 2014 р. в Україні можуть слугувати ще одним прикладом недотримання основних правових засад з боку іншої держави. Російською Федерацією (далі – РФ) було порушено багато принципів міжнародного права проти України, зокрема принцип про суверенну рівність. Анексія Кримського півострова, окупація частини Східної України, початок «газової війни» та «торговельної», втручання в Євроатлантичну інтеграцію України та інші події – все це тягне за собою значний обсяг відповідальності для РФ відповідно до положень загального міжнародного права.

Передумов погіршення відносин було багато. Росія часто втручалася во внутрішні справи України, а також і у зовнішні. Наприклад, офіційний уряд РФ контролював президентські перегони 2004 року, висловлюючись, що демократичні сили та їх перемога вплинуть на загальні терени України. Проти України з самого початку її незалежності проводилась пропаганда з боку Росії, вона могла стихати, а потім – відновлювалась. Російські інформаційні джерела завжди обговорювали статус російської мови в Україні, надавали правову оцінку деяким історичним подіям, зокрема Голодомору, а також критикували прагнення України приєднатися до НАТО та ЄС. Президент РФ у 2008 р. під час саміту НАТО в Бухаресті визнав Україну навіть не державою,

а частиною території Східної Європи, яка подарована саме Росією [3]. З серпня 2013 р. РФ почала торгівельну експортну блокаду, мета якої була змусити Україну відмовитись від підписання договору про асоціацію з ЄС. Це та багато чого іншого зумовило історичні наслідки, які відбулися між двома країнами.

Незважаючи на угоди, які були укладені між Україною та Росією, наприклад такі, як Договір про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і РФ від 14.01.98 р., Договір між Україною та РФ про співробітництво у використанні Азовського моря і Керченської протоки від 24.12.03 р. та багато інших, зокрема Будапештський меморандум 1994 р., учасниками якого були ще США та Велика Британія, РФ здійснила велику кількість порушень норм міжнародного права проти України.

Усе наведене вище свідчить про те, що порушення основних принципів міжнародного права, договорів та різних угод, накладає відповідальність на Росію за всі вчинені діяння. Зараз проти Росії діють економічні та політичні санкції стосовно посадових осіб. Але, насправді, вони діють дуже повільно, тому через наявність деяких прогалин, РФ поступово навчається існувати в таких умовах. Так, ми можемо зробити висновок, що санкції не завжди діють ефективно, тому, заради підтримання миру, санкції повинні постійно еволюціонувати. Міжнародне право користується своїм верховенством, це допомагає захищати світ від небезпеки та охороняти основні правові засади.

З допомогою інших країн Україна поступово долає наслідки від подій 2014 р. та тих, які мали місце раніше. Держави намагаються підтримувати Україну, а міжнародна юстиція – притягнути РФ до відповідальності.

Джерела:

1. Задорожній О. В. Агресія Російської Федерації проти України й основні принципи міжнародного права. *Юридичний вісник*. 2015. № 2. С. 233–241
2. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055#Text.
3. Путін – Бушу: «Україна – це не держава» Українська правда. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2008/04/7/3410762>.

Науковий керівник – к.ю.н., старший викладач Дерунець Н. О.